

**פנסיה חובה, יום חגיגי לשכירים!
חצי הכוס המלאה
וחצי הכוס הריקה.**

מאת יעל גרינולד *

הסתדרות העובדים והארגונים הכלכליים הקדימו את המדינה וחתמו כבר ביולי השנה על הסכם שיחייב את כל המעסיקים במשק להפקיד לקרן פנסיה עבור עובדיהם. ההסכם מקבל משנה תוקף עם חתימתו של השר אלי ישי על צו הרחבה. ההערכות הן שכיום מועסקים במשק למעלה ממיליון עובדים ללא תוכנית פנסיונית, כאשר רוב העובדים ללא כיסוי פנסיוני מועסקים בעסקים בהם פחות מ 20 עובדים.

להסכם שנחתם ולצו ההרחבה חשיבות גדולה, לא ניתן להתעלם מכך שלראשונה בישראל מוטלת חובת עריכת ביטוח פנסיוני מקיף בגין כל השכירים במשק. כמנהלת קרן פנסיה כולי תקווה כי החוק יעלה את המודעות לחיסכון פנסיוני בציבור הרחב, וכי בעוד עשור יקום דור חדש שיחסוך לגיל פרישה כבר מיזמו הראשון לעולם העבודה – ובכך יגדיל את סיכויי לפרוש בכבוד רב יותר שכן ככל שמקדימים לחסוך מוקדם יותר כך יגדל הסכום שיעמוד לזכות העובד בעת פרישה!

חצי הכוס המלאה.

להלן נסכם את עיקרי המשמעויות של צו ההרחבה:

❖ צו ההרחבה מחייב בשנה הראשונה, החל מ 1.1.08 את כל המעסיקים במשק להפריש לתוכניות פנסיה בגין עובדיהם 2.5% מהשכר עד תקרה של השכר הממוצע במשק (7,537 ₪). הפרשה זו כוללת הפקדה של המעסיק לתגמולים ופיצויים (1.66%) והפקדה של העובד לתגמולים (0.833%).

❖ אחוז ההפרשות לתגמולים מקבל משמעות רבה בקרן פנסיה, היות והקרן "מחשבת" את השכר המבוטח של העובד על פי נוסחה בה התגמולים מחולקים ב % מסוים. נוסחת חישוב השכר של העובדים הנופלים תחת קטגוריות "פנסיית חובה" יחשבו את שכרם על פי הנוסחה הבאה : % התגמולים (0.83% מעסיק ו 0.83% עובד) לחלק ל 10%. הלכה למעשה היא, שעובד המשתכר 7000 ₪ ומעביר לקרן 1.66% תגמולים, מבטח בקרן פנסיה מקיפה שכר בגובה של 1162 ש"ח

$$[(1.66\% \times 7000) / 10\%] = 1162$$

❖ בכל שנה החל מ 2009 יגדלו ההפרשות ב 2.5% נוספים (באותה פרופורציה של עובד ומעביד) עד שיגיעו ב 2013 ל 15% מהשכר הממוצע במשק.

❖ ההסכם יחול על כל שכיר מגיל 21 וכל שכירה מגיל 20 בעלי ותק של 9 חודשים בשנת 2008 ו 6 חודשים החל משנת 2009.

- ❖ הפרשות המעביד עבור רכיב הפיצויים יבואו במקום תשלום פיצויי פיטורים על פי סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורים והם למעשה אינם ניתנים להחזרה למעביד (אלא במקרים מסוימים בלבד)
- ❖ ההסכם חל על כל עובד שמעבידו אינו חייב לבטחו בהסדר פנסיוני מיטיב. כלומר הסכם המאפשר לעובד תנאים סוציאליים באחוזים גבוהים יותר (וישנם מספר צווי הרחבה במשק המחייבים הפרשות גבוהות בהרבה מהצו הנוכחי)
- ❖ ההפרשה חייב להיות לקופת גמל לקיצבה, כלומר קרן פנסיה חדשה או ביטוח מנהלים שאושר כקופת גמל לקציבה. העובד יוכל לבחור את המוצר המועדף או המתאים לו ביותר, אך אם לא בחר בתוך 60 יום יבוטח בקרן פנסיה מקיפה חדשה.
- ❖ עובד בגיל 50 ומעלה זכאי להפרשות על פי הצו אך יוכל לבחור בכל הסדר שהוא לרבות הפרשה לקופת גמל הונית או ביטוח מנהלי הוני.

הטבות מיוחדות – בשל ההפקדות הנמוכות הצפויות בעקבות צו ההרחבה – החליטה ההסתדרות לערוך מכרז ולהיטיב עם העובדים עד כמה שניתן: כאמור, עובד המשכר 4000 ₪ יהנה מהפרשה כוללת של 100 ₪ אשר תגרום לשכר מבוטח נמוך ביותר בקרן הפנסיה. בנוסף עובדים המצטרפים בגיל מאוחר יחסית (מעל 30) לחסכון פנסיוני, "סובלים" מכיסויים ביטוחיים (למקרה מוות, או אובדן כושר עבודה) נמוכים יותר מאשר הצעירים. בהתאם לכך הצליחה ההסתדרות ליישר קו בנושא זה **ולהשוות את הכיסויים הביטוחיים בין צעירים למבוגרים**. כך, כולם ייהנו מהטבה מקסימלית לכיסוי למקרה אובדן כושר עבודה בגובה של 75% מהשכר המבוטח בקרן בכל גיל הצטרפות! בנוסף כל מי שלא יבוטח בקרן הפנסיה, יוכל לרכוש ביטוח למקרה מוות או א.כ.ע בהנחה משמעותית מתעריף חברות הביטוח – הנחה זו ניתנת בעיקר למרכזים גדולים ולכמויות גדולות של עובדים. המשמעות היא שעובד יחיד במכולת לדוגמה – יוכל להנאות מתנאים כמו של מקום עבודה גדול ורב עובדים.

חצי הכוס הריקה

למרות הכפייה "הר כגיגית" על כל המעסיקים בישראל, להפריש כספים לתנאים סוציאליים עדיין ישנם לא מעט חסרונות לצו ההרחבה וכדאי להבין את המשמעותיות הכרוכות בכך:

- ❖ הסכומים נמוכים משמעותית מהמקובל כיום לגבי עובדים שכן בדרך כלל מפרישים לתוכניות פנסיוניות 17.5% מהשכר. הפרשת אחוזים נמוכים יותר (וכאמור בשנה הראשונה לחוק יופרשו בסך הכל 2.5%)! "מזכה" את העובד בביטוח נמוך יותר משמעותית בקרן פנסיה כפי שראינו לעיל, ובעיקר פוגעת בחסכון לגיל פרישה.

מקבע כביכול תנאי פרישה נחותים ביחס למה שקיים במשק, אך בצד החיוב קשה העבודה.

❖ אכיפה. ללא אכיפה מהותית קיים סיכוי נמוך לכך שהעובדים שלא נהנו עד היום מתנאים סוציאליים יהפכו לזכאים. הרוב "הדומם" של ציבור העובדים במשק הינו קולם של החלשים בחברה, אלו שאינם מאוגדים באיגודים או ועדים, ואלו עם המקצועות שאינם דורשים הכשרה מקצועית מסוימת או ניסיון. עובדים אלו יהיו חשופים למצב הרוח של המשק ובידם של בעלי עסק המעוניינים להרוויח כמה שיותר, או ובמקרי קיצון לא להפסיד את פרנסתם.

❖ עובדים בגילאי 45-60. עובדים אלו לא יצליחו ליהנות מפירות השינוי – וגם אם בעוד 5 שנים יחולו עליהם הפרשות סוציאליות כמעט מלאות (15%) הרי שהם את הרכבת כבר איחרו – ויצליחו לחסוך מעט ביותר לגיל הפרישה.

* מנכל קרנות הפנסיה של קבוצת איילון: פיסגה ומגן זהב.